

[Undervisningsministeren.]

til beskæftigelser, der ikke fuldtud svarer til deres evner, alene fordi de og deres forsørgere ikke har kunnet se økonomisk udvej for gennemførelsen af en virkelig uddannelse.

Der vil komme til at hvile et stort ansvar — og et vanskeligt arbejde — på denne fonds bestyrelse og på dens hjælpere, de legatuddelende myndigheder ved skoler og læreanstalter. Bestyrelsen må derfor sammensættes så alsidigt som muligt; den må tælle repræsentanter både for centraladministrationen, for uddannelsesanstalterne og for de unge selv, og der bør herudover være nogle direkte af ministeren udpegede medlemmer valgt blandt folk, som er aktivt interesserede i denne sags fremme. Bestyrelsen må stå ret frit, men for at sikre ensartethed i administrationen må der fastsættes nogle retningslinier af ministeriet for både bestyrelsen og de forskellige legatuddelende myndigheder rundt om ved læreanstalterne. Bl. a. må der fastsættes en skala for de lån og understøttelser, der kan ydes under hensyn til de unges og deres forsørgeres økonomiske vilkår. De unge skal ikke kunne afvises med en bemærkning om, at der ikke er råd til mere end en bagatelagtig hjælp; de skal kunne regne med et bestemt minimumsbeløb, hvis de opfylder kvalifikationskravene.

Det er en ret for de unge til støtte, som herved ønskes skabt, ikke en nådeshjælp. Erfaringerne i de kommende år vil så vise, om den støtte, der gives de unge, er tilstrækkelig effektiv, eller om den yderligere må udbygges.

Jeg skal herefter tillade mig at omtale *forslag til lov om vederlagsfri undervisning m. v. i de offentlige højere almenskoler.*

Medens grundloven tidligere bestemte, at „børn, hvis forældre ikke har evne til at sørge for deres oplærelse, har ret til fri undervisning i folkeskolen“, bestemmer grundloven af 5. juni 1953 i sin § 76 nu, at „alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning“.

Dette indebærer, at der ikke længere kan

kræves skolepenge for undervisningspligtige børn i den kommunale mellemskole, som jo efter folkeskoleloven er en del af folkeskolen.

Herved er der i og for sig kun sket en grundlovsmæssig sikring af en gennem mange år fulgt praksis, hvorefter skoleafgift ikke eller kun aldeles undtagelsesvis er opkrævet i de kommunale mellemskoler.

En undtagelse herfra udgør dog de kommunale mellemskoler i hovedstadskommunerne København, Frederiksberg og Gentofte. Da staten og hovedstadskommunerne i sin tid — det var i 1918 — overtog og fordelte de private eksamensskoler mellem sig, blev det samtidig ved overtagelsesloven bestemt, at der skulle erlægges en efter forsørgerens indtægt stigende skoleafgift, og det samme blev ved den særlige skoleafgiftslov af 30. juni 1919 fastsat for alle statens højere almenskoler også udenfor Storkøbenhavn.

Den nye grundlov har nu til følge, at skoleafgiften bortfalder for undervisningspligtige børn i de tre hovedstadskommuners mellemskoler, men det må videre betragtes som en naturlig konsekvens heraf, at skoleafgiften bortfalder for børn i de tilsvarende aldersklasser i statens højere almenskoler. Når skolepengene bortfalder i alle kommunale mellemskoler, er der ingen begrundelse for at beholde dem i statsskolerne.

Regeringen er imidlertid ligesom ungdomskommissionen af den opfattelse, at også skoleafgiften for børn over den undervisningspligtige alder i de offentlige eksamensskoler bør bortfalde. Det får særlig betydning for gymnasieklasserne. Der er i virkeligheden noget urimeligt i, at der skal betales for gymnasieundervisningen, når der er afgiftsfri undervisning dels i folkeskolen, som ligger forud, dels ved universiteterne og de fleste højere læreanstalter, der følger efter studentereksamen. Forholdet er da også det, at de fleste kommunale gymnasieskoler bortset fra hovedstadskommunernes er gratis for indenbys elever.

Regeringen stiller derfor forslag om, at undervisningen bliver gratis i alle statens og